

ХАҢЬАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Чөл олох

П И И Б Э С Ү Ы Ү Р Д Э Р С Ү М Э Ы И Н

Профессор А.Н. Маторов элэрийн, армийдаа ханырчиглар саяастах уудалтар 60%-ра хамгийн дээд оролтон тулхор хоньтарууд саяарбадалнара ханырчиглар шигбэни хоньтаруудан бичаарчиглар Жиг, Шигбэни нөөчирүүд тулхорчиглар хоньд диг үүдэбиг даятар ползвой гормолун (хэргэни) курдук даяар хоньчиглар элэриг байр.

Ол ийнхү трийснхэн үлүһүйзоччир сыйла-баага дьахтардыгы буолан иһэр эбигэр. Ол курдук, сыйлара истарын, өтүктэрин дигэн мустар, быгыыстара убуур, мухас-тара сиһиниэр, оһуһоор эмэйдэ-тэр эбигэр. Ону таһынан быһыы-лара-майгылара дьахтардыгы бу-олар, эр дьон хаачыстыбатын сый-ла сүтөрөн иһэллэр эбит. Баар, ол да иһин дьылбан көрүлгүлөр ку-булуйаларын ордорор, үлэни көрдүү да барбат эр киһи ахсаана эбиллэрэ буолуо?

“Росси́яны салмак да, СИПД да буолбакка, ыччат пийбонни үлүүһүйүүтэ самсыарыан соп”, – дьээн эппиэттэх, Россия гутаах санитарнай бырааһа Геннадий Онинченко. Бу “утак” ыар содула – дьон өлбүтүгэр санааһытар арылты курдук сыанааһымп, ону таһыан чыгыһы сыаналаах уонна хардыы айыы кэһтээк аһааһыныһын кытта сибиһастык.

Онлон кэрэ ангардарбытылар
кэмизл дайысыга хайдарый? Пив-
бэттэн сылтаан эстрогеннарын
таһыма үрдэбиг кырыгыттан, дэх-

таллар эр донгто
"айна" сүлдүр буо-
ладлар. Ол курдук,
имзизеро күүнүрөр,
бэйбэлэрин сатаан хон-
туруолламматтар.
Отгон организмни-
рылар тахсар уларый-
ыылар дьахтар
төрүүр-ууһуур
кымыл лапта намта-
галлар эбит. Ону
ааһан шайо кээнтөр
кэмгэр учуонайдар
N-нитрозодиметил-
амин үөскүүрүн арый-
ыттар. Бу химичес-
кэй этикк ээлий и-
кээтин (рак молочной железы) биэр
бирегичиэттезин биллүүлэр. Биэр
литирэ шайахор N-нитрозодимети-
ламин баар таһыма 1 ситарета-
таар 1000 төгүл албах эбит.

Нийслэл орон гахаарааччид кийн састаабыггар кобалт мунгууан конгулцонэр дозатыгтар (предела допустимой дозы) ун тугул элбээн эмээ кистийлэр. Онтон кобалт сүрэххэ уюна аһы буһарар органагта олус улахан сүһүрдэр даяйылаах. Нийбэгтэн сүһүрбүт сүрэх (нижнее сердце) быгчына бүтүгүнүү сынан солбулган, малтан, тохтоон хвалар. Бу кийн бүтгээр ол.

Сүүхүрдэр күүһүнэн пивбэни со-
могуону кытта тэтиһэллэр. Төр?
Кэонһүү түмүтэр арыгыны кытта
тэтиһ кэтиһэй арыгылар атын ис-

пиррләр (метанол)
эфирләр, үскүүләр.
Олор таһымнара эмиз
мулур кигүүләр доза-
ларын 10-100 төгүл
кучарар.

Пийтэ бэйшэргэ үйлэргэ Мессопотамияра айышпытын бэлэтигилэр. Сайдываах гректэр уйна Рим олохтоохторо пийхон кулуттар уйххыртан аараллара, онон ер сылларга умууга хаалпыа. Орто үйлэргэ Арва Европада исыйрыгыл элдэмияра, айышпытын бэлэтигилэр.

кыгта сүһүрү, пийдани уу онугтар ийни тээбизбит. Ол да ийин бусулус, Голландияга күнүс 3 чаас жөнөткөн ийин баттамайт бээр да докумун сокуоннайынан зарылдайт эбит. Ол курдук, дон очоткон арыгы кийи өйдүүр, сыаналыыр двоярун сымалытарин билдирер

Үлөңгү эстиминки чакчылары
этэн туран, бар дьоммун, ордук мч
маты толкуйдууругуттар ыгыра-
бын. Атын дойдуга алдыархайдаах
аһын атарахсытылар. Дьиэтиэх
патриот буолар буолахпытпын,
омуктуптывиикетиптулуларарымга,
табах биенитээр күүниминийэл.

Валентина КОМИССАРОВА,
быраас, доруобуу
харыстаанын туйгуна,
(Ыстатыйа "Дьулурдан"
харыктаан кыһалыына)

СИА СОНУННАРА

ДЬОКУУСКАЙ. Вос ыйын 26 күнүгэр бэрэсидьиэн Егор Борисов Кристина Тимофеева аадырыһыгар чаргахай кыайалыгын иһин телеграмма ыкта. Кристина АХШ Огден куоратыгар буолбут Аан дойду Кубокор оҕунан ытыгыта кыайылыаардын таптыста. Эдэр спортсменка Арасыйа сүүмэрдээн хамаандатыгар эрэ кыайылыа адыбата, соргох кииригэ Америкаттан кытааччыны 6-2 ахсаалынан кыайан, кыһыл көмүрү ылда.

ДЬОКУУСКАЙ. Бырабыһа-
лыстыба бэрэссэджэтин кытары
муниципальнай оройуонар уонна
куораттар баһыһагарын бүтүннүк
муһабыр ОДьКХ (ЖКХ) уонна
топлиннай-энергетическай
комплекс объекттарын 2012-2013 сс. от-
тор кэмгэ бэлэмнэни хаамыытын
көрдүлөр уонна ырыгытылар.
ОДьКХ уонна энергетикэ минис-
терэ Алексей Колодезников бэлэ-
тэбигиниз, 14 оройуон дыа-уот
капитальнай өрөмүсүгүтөр өссө
дарыы субулэниин түһэрсэ илэк.
Онтон сылтаан 48 мол. солк. тутул-
да сытар.

ДЬОКУУСКАЙ. От ыйын 1 күнүттэн "сыаһа" тоһироккалаһыт массыһынантан нүөмэрин устуохтарыын сөп ГИБДД үлэһитэ кэлбитин эрэ кэһнэ устар түтэһигэр, ыстыраап сүн биэр төлөнөр. Бөкөтүн ыстыраап суруллубутун кэһнэ тоһироккаһын устар буюуларана, массыһа нүөмэрэ уһуллубат. Эбигэр массыһа быһааһы тоһирокканы мистэһитэр тута устууларана, сокуонунан биэр сууһа иһитэр устар бырааһтаах, ол эрэн нүөмэрэ уһуллар. Ону төһөнөрүгө сыаһаны көтүөрүллэр уонна ГИБДД-на барыһаллар.

ДЬОКУСКАЙ. Быыл
ХИФУ докумуон тутар Кийн ха-
мышыһыиата абитуриенттарга идэ
презентационны ыһтар быһаана-
ах. Ол от ыйыл 4 күнүттөн 11-гэр

дизри буолуоҕа, ким баҕарар кэлэн
интэриэһирснэр идэтин туһунан
үгүһү билиэн-көрүүн сол. Ха-
ммыһыһа бэрэссэдээтэлэ Алена
Полова этэригэр, презентация кэ-
минэр преподавателири уонна ус-
тудуоннары кытары көрсүһүү
буолуоҕа.

«Битуриент үерэх бырас-
сайһын, уопсайта олоруу ода. ин-
теризниргиир болтуруостарын
ыйһатан элбэри билээн сон. Манньа
курсуһуу оролорго инниги илэлэ-
рин соһе-таалалларыгар көмөлөөх,
туһалаах буолуода» дээн А. Попо-
ва бөлүстүгэ.

ЛИЗЕНСКИЙ. Лизенский оро-
йуунутар ыһыы үлэтэ бүттэ, аны
от үлэтэ сарланыа. Онко бастык-
тан Наторо нэһилиэгэ киириэбэ.
Нэһилиэк хөргуосканы олордуу
былаалын 101,5% толордо.
Чааһынай урбааныһыттар истэри-
эр саамай улахан иэтиннэх сүрдэх
Олег Ощепков буолла. 6,55 гекта-
ардаах бааһылар, 0,2% аһара
баран сүрүтүр аһын олортулар (мор-
куоп, субүкүлэ, хаппыһаста). Хал-
лаан үчүгэй турданыа күһүн
үчүгэй үүнүү буолуора диэн
кууһаһа.

Нэхийлээк сылгыта-сүеһүтэ кыһаһы үчүтэйдик туорууларыгар, тэһа хайаайыстыбатын испэсэлиһэ Владимир Көссөт эгэринэн, 600 туонна сылгы-сүеһү аһа наада. Ылырһыһа былаанынан 635 туонна буолуохтааһын 745 бөлөмһө-бигэр, ол эрон испэсэһин эгэринэн, оччо дараһы нэхийлээк тийбигит. Ылантан аһара тахсыы от үүнүүтэ үчүгэйдиктэн этэ, оттон быһый хадлаан туруттан сытаан, от үүнүүтэ мөлтөх. Нэхийлээккэ барыта 185 төбө ыһах сүөһү уонна 159 төбө сылгы-сүөһү баар. Сыл ахсын сүөһү ахсааны үрдээн иһэр. Тэһа хайаайыстыбатын министир-ристыһэ 40 төбө ыһағы уонна 42 сыһыһы биэрбитэ.

ДЬОКУУСКАЯ Саха сире-

Сониннар

БЛОКТАРЫ КУТУУНУ САҒАЛААТЫЛАР

Бу күннэргэ "Чаачылы" ХЭО полистиролбетонунан блоктары кутар үлэтин саралаата. Бэс ыйыттан 8 күннүлүк бэригэрдэ сакаар быһыытынан үлэтиир. Быйыл ыйын ылбыт 1,5 мөл. солк. сууммалаах оборудуламаны туһаналлар.

Кийнэлэр кутан сөгүрөр блоктарын сыналга чэлтэжээ. Холбоур 7х? м илнээх дьиз кендэйгүтэр өл буолар блок-тар сыналгара 100-чкээ тыһ. солк. Ити амьс итгиччэ илнээх дьизэр туттуулар мас сыналгытар тэн. Отгон сыналгы тутарына мистааһар лалтаа ордук.

Төрийтэлэртэй, чааһындайртан савааһы ылар, хаа-
чыстыбаны мэктиэлдир. Билсэр телефоннар 28-360,
89142364818.

"CO" KÖPP.

"АЗИЯ ОБОЛОРО" ОННЬУУЛАРГА КЫТТЯХТАРА

Алдыңғы хонутунан бөліне "Азия Оңтүстігі" норуоттар
изги ардыларынаады спортшыгай оюнуулар аһылдыах-
тага.

Бу күрэхтэһиэ биилти улуустак Саха Республика-
тын сүүмүрдэммит хамаандатыгар ийиран көңүл тустуу-
га: Коля Николаев, Дьулус Сивцев, Федя Постников,
Игорь Аммосов, Дьулус Шеломов (тренер Д. Р. Неустро-
ев), дубоска: Алгон Пермяков, Айсен Андреев, Амгалепа
Попова, Алевта Кычкова (тренер Н. Н. Кычова), чэбэчкэ
атлетицка: Мария Луковцева, Кыдына Собакина, Роберт
Николаев, Айаал Нестеров (тренер А. И. Собакин), волей-
болка: Вася Тумфили, Павел Оботов, Сима Прибыльни-
ков (тренердар А. П. Федоров, С. С. Оконешникова), нацио-
нальнай ойууларка Милла Руфол (тренер И. И. Чирков),
кагталлара күттүлэр. Эдэр спортсменнарбыттар си-
тиһини баарыаһын.

Алексей СЛЕПЦОВ

XIX-с «Манчаары ооньцуларын» көрсө

МОНУГУРАР БОШУРУОСТААХПЫН

Энхийн Манчаары ооннуулууд бичигдэх буюу сүх-
таагын эдэрттэн хярдарааглар дылы бары бэрэг бил-
дэгт. Оноо бэлэмнэний үлэлэрэгэ туту-ханьпы онго-
роохтаахыгын сян балай да суруйдулар. Мин бу Чу-
рагчыга кириэххиттан, иннэ 1961 сылтан, олус
моһуогурар боһуруоспар тохтоору гынабын. Куохара
үрөх дэриэбинэни орлотунан агардаан сытар. Урөг
туруур үр араас күрбалэр, железобетонтан, пилортан,
мастан онгоһуллубукаа тийгэ, уончань эрэ кыайбат ах-
сааннаах билигтин дьону-сэргэни, транспор күннэгэ
аһара тураллар. Илин бастан саралаан арнаа үһүккэ
дылы тьрылла сытар Ленин аатынан юмн уулусса-
быт. Куохаранан икки аны анарданан сытар
Кыһынн сатыы сыдлар сахха кыратык муна-огула
сйн юһи арғаа ыаллар аадырстарыглар тийгэрин. Сай-
ын бутуура албаз тахсар. Оттон билитин, бу массьына
үйгэтигэр, сыдла үөрэмнэгэтх юһи төрүт да муна хаа-
лар. Ленин уулуссатын 58-һа дуу, 79-һа дуу, эбэгэр 101
нүмэригэр тийгнэгтэх дьон улахан мучумаанга
үһэлэр, ачыгыда суохтук моһуугурааллар. Оноо өсө
биер күрбэни дуу, быһыты дуу оноросхайыт. Мин
санаабар, Ленин уулуссатын 54 нүмэригтэн үрэгэ ту-
оруур улахан, юмн күрбэни эбэгэр буорунан быһыт ту-
тоохха мада. Икки транспор аасыһар, сатыы киһи
ааһар гыта, Былырын, уруккута медицина ПМК,
билигин тоух дигэ аатырара буолла, кылаабынай ин-
женерэ Н.Н. Новгородов, лесхоз анынан быһыт онго-
торбутун бэрэ хайгы көрбүтүм. Үлэгэ да бэрт судур-
гу сорус. Итинник быһыты онготордохко бары абыра-
ныа этибит, эбэгэтин бу бэйэбит төрүтэбитигэр кыра да
буоллар үлтөх үлэ буолуо этэ. Арғаа уулуссалартан
калэаччылар ветеринарлары таһынан быһаачы оркуо-
ла томотуругар сүүрдэн тахсан доһонгэ тийгэ элгэр
Энхийн «Манчаары ооннуууттар» кэлбит ыалдыгтар
туох да мунаагэ суох аадырстарын буолуо этилэр. Гр-
вийдаах, өсө аһары баран, асфальт суоя устуи
ынгырылаах ыалдыгтар астаран тийгэтигэр буол-
лаа. Дээ, үчүгэй барыи эбит. Манай күндү аагаччылар
туох дигэ саныаһыт? Ордук, аһаа баста.

ПЕТР МАКАРОВ

Г.Н. ДЯЧКОВСКАЯ,
РФ үөрэҕиритиги туйгуна,
Учууталлар учууталлара,
"Көскил" уһууһаан этнопедагога.

Понедельник, 2 июля	Вторник, 3 июля	Среда, 4 июля	Четверг, 5 июля	Пятница, 6 июля	Суббота, 7 июля	Воскресенье, 8 июля
05.00 Доброе утро 09.00, 15.00 Новости 09.05 Контрольная закупка 09.40 Женский журнал 09.50 Жить здорово! 10.55 Модный приговор 12.25 Т/с "Женский доктор" 13.20 Смак 14.00 Другие новости 14.25 Понять. Простить 15.20 ЖКХ 16.15 Хочу знать 17.00 Детектор лжи 18.00 Вечерние Новости 18.25 Между нами, девочками 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Т/с "Зоя" 22.30 Свобода и справедливость 23.30 Ночные новости 23.50 Их Италия 00.45 Пионеры глубин 01.40 Х/ф "Жилец" 03.40 Богдан Ступка. Тот еще перец	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00 Новости 09.05 Контрольная закупка 09.40, 12.15 Женский журнал 09.50 Жить здорово! 10.55 Модный приговор 12.25 Т/с "Женский доктор" 13.20 Смак 14.00 Другие новости 14.25 Понять. Простить 15.20 ЖКХ 16.15 Хочу знать 17.00 Детектор лжи 18.00 Вечерние Новости 18.25 Между нами, девочками 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Т/с "Зоя" 22.30 Среда обитания 23.30 Ночные новости 23.50 Их Италия 00.40 Х/ф "Агора" 03.15 Х/ф "В тюрьму!"	05.00 Доброе утро 09.00, 15.00 Новости 09.05 Контрольная закупка 09.40, 12.15 Женский журнал 09.50 Жить здорово! 10.55 Модный приговор 12.25 Т/с "Женский доктор" 13.20 Смак 14.00 Другие новости 14.25 Понять. Простить 15.20 ЖКХ 16.15 Хочу знать 17.00 Детектор лжи 18.00 Вечерние Новости 18.25 Между нами, девочками 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Т/с "Зоя" 22.30 Человек и закон 23.30 Ночные новости 23.50 Их Италия 00.40 Х/ф "Сестрички Бангера" 02.30 Х/ф "Жестокий захват"	05.00 Доброе утро 09.00, 15.00 Новости 09.05 Контрольная закупка 09.40 Женский журнал 09.50 Жить здорово! 10.55 Модный приговор 12.25 Т/с "Женский доктор" 13.20 Смак 14.00 Другие новости 14.25 Понять. Простить 15.20 ЖКХ 16.15 Хочу знать 17.00 Детектор лжи 18.00 Вечерние Новости 18.25 Между нами, девочками 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Т/с "Зоя" 22.30 Бриллиантовое дело Зои Федоровой 23.30 Ночные новости 23.50 Их Италия 00.40 Х/ф "Он, я и его друзья" 02.55 Х/ф "Моя ужасная няня"	05.00 Доброе утро 09.00, 15.00 Новости 09.05 Контрольная закупка 09.40, 12.15 Женский журнал 09.50 Жить здорово! 10.55 Модный приговор 12.25 Т/с "Женский доктор" 13.20 Смак 14.00 Другие новости 14.25 Понять. Простить 15.20 ЖКХ 16.15, 05.15 Хочу знать 17.00 Жди меня 18.00 Вечерние Новости 18.25 Между нами, девочками 19.00 Поле чудес 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Фабрика звезд. Россия - Украина. Финал 23.15 Х/ф "Без мужчин" 01.45 Х/ф "Анаконда 2: Охота за кровавой орхидеей" 03.35 Х/ф "Мальчик в полосатой пижаме"	06.00, 12.00 Новости 06.10 Х/ф "Отель для собак" 08.20 М/с "Детеныши джунглей" 08.45 М/с "Смешарики. ПИН-код" 09.00 Играй, гармонь любимая! 09.45 Слово пастыря 10.15 Смак 11.00 Бриллиантовое дело Зои Федоровой 12.20 Т/с "Тени исчезают в полдень" 15.05 Х/ф "Рита" 16.55 Звезда на час 18.00 Вечерние Новости 18.20 "КВН". Премьер-лига 19.55 Кто хочет стать миллионером? 21.00 Время 21.20 Жестокие игры. Финал 23.00 Х/ф "Ларго Винчи" 01.00 Х/ф "Близость" 03.05 Х/ф "Прочитай мозги!" 05.25 Хочу знать	06.00, 10.00, 12.00 Новости 06.10 Х/ф "Орел и решка" 08.05 Служу Отчизне! 08.40 М/с "Тимон и Пумба" 09.00 М/с "Смешарики. ПИН-код" 09.15 Здоровье 10.15 Непутевые заметки 10.35 Пока все дома 11.25 Фазенда 12.15 Карен Шахназаров. Жизнь короткая! 13.15 Х/ф "Курьер" 14.55 Т/с "Лапушки" 19.00 День семьи, любви и верности. Праздничный концерт. Трансляция из Мурома 21.00 Воскресное "Время" 22.00 Мульти личности 23.30 Yesterday live 23.25 Дзен 01.10 Х/ф "Банзай, режиссер!" 03.15 Он вам врет! 04.15 Хочу знать
03.05, 20.40 Прямой эфир 04.30 Футбол. Чемпионат Европы. Финал. Прямая трансляция из Украины 07.05 Утро России 09.00 С новым домом! 09.45 О самом главном 11.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 17.30, 19.40 Вести-Москва 11.50 Т/с "Тайны следствия" 12.50 Люблю, не могу! 13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть 14.50 Т/с "Ефросинья. Таинственная любовь" 15.45 Т/с "Кровинушка" 17.50 Т/с "Срочно в номер. На службе закона" 20.30 Спокойной ночи, малыши! 20.40 Прямой эфир 21.30 Т/с "Сердце не камень" 23.20 Солдат империи 00.15 Вестит 00.35 Профилактика	05.00 Утро России 09.00 С новым домом! 09.45 О самом главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 17.30, 19.40 Вести-Москва 11.50 Т/с "Тайны следствия" 12.50 Люблю, не могу! 13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть 14.50 Т/с "Ефросинья. Таинственная любовь" 15.45 Т/с "Кровинушка" 17.50 Т/с "Срочно в номер. На службе закона" 20.30 Спокойной ночи, малыши! 20.40 Прямой эфир 21.30 Т/с "Сердце не камень" 23.20 Солдат империи 00.15 Вестит 00.35 Профилактика	05.00 Утро России 09.00 С новым домом! 09.45 О самом главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 17.30, 19.40 Вести-Москва 11.50 Т/с "Тайны следствия" 12.50 Люблю, не могу! 13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть 14.50 Т/с "Ефросинья. Таинственная любовь" 15.45 Т/с "Кровинушка" 17.50 Т/с "Срочно в номер. На службе закона" 20.30 Спокойной ночи, малыши! 20.40 Прямой эфир 21.30 Т/с "Сердце не камень" 23.20 Солдат империи 00.15 Вестит 00.35 Профилактика	05.00 Утро России 09.00 С новым домом! 09.45 О самом главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 17.30, 19.40 Вести-Москва 11.50 Т/с "Тайны следствия" 12.50 Люблю, не могу! 13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть 14.50 Т/с "Ефросинья. Таинственная любовь" 15.45 Т/с "Кровинушка" 17.50 Т/с "Срочно в номер. На службе закона" 20.30 Спокойной ночи, малыши! 20.40 Прямой эфир 21.30 Т/с "Сердце не камень" 23.20 Солдат империи 00.15 Вестит 00.35 Профилактика 01.40 Горная дачка	05.00 Утро России 09.00 С новым домом! 09.45 О самом главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 17.30, 19.40 Вести-Москва 11.50 Т/с "Тайны следствия" 12.50 Люблю, не могу! 13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть 14.50 Т/с "Ефросинья. Таинственная любовь" 15.45 Т/с "Кровинушка" 17.50 Т/с "Срочно в номер. На службе закона" 20.30 Спокойной ночи, малыши! 20.40 Прямой эфир 21.30 Кривое зеркало 23.25 Х/ф "Если бы я тебя любил..."	05.05 Х/ф "Волшебная сила" 06.35 Сельское утро 07.05 Диалог 08.00, 11.00, 14.00 Вести 08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва 08.20 Военная программа 08.50 Субботник 09.30 Городок 10.05 Нинель Мышкова. До и после "Городок" 11.20 Вести. Дежурная часть 11.55 Честный детектив 12.25, 14.30 Т/с "Сделано в СССР" 17.00 Субботний вечер 18.55 Шоу "Десять миллионов" с Максимом Галкиным 20.00 Вести в субботу 20.45 Х/ф "Последний кордон-2" 00.45 Х/ф "Песочный дождь"	05.15 Х/ф "Луни Тюнз: Снова в деле" 07.00 Х/ф "Воспитание жестокости у женщин и собак" 09.50 Сборная 2012 10.20, 14.20 Вести-Москва 11.00, 14.00 Вести 11.10, 14.30 Т/с "Сделано в СССР" 15.10 Смешались разразившиеся 17.10 Рассмеши комика 17.55 Х/ф "Белое платье" 20.00 Вести недели 21.05 Х/ф "Со всем другим жить" 00.45 Х/ф "Зимний вечер в Гаграх"
11.00, 13.00 Все включено 11.55 В мире животных 12.30, 07.45 Вести 12.50, 14.00, 18.00, 23.00, 07.35 Вести-спорт 14.15, 20.30 Футбол. Чемпионат Европы. Финал. Трансляция из Украины 16.45 Евро-2012 г. Финал 18.30 Х/ф "Неудержимые" 20.00 90х60х90 23.10 Полный футбол. Кубок мира - 2013 г. Отборочный турнир. Россия - Германия. Прямая трансляция из Москвы 00.20 Профессиональный бокс. Лучшие бои Кличко 01.25 Баскетбол. Олимпийский квалификационный турнир. Мужчины. Россия - Корея. Прямая трансляция из Венесуэлы 03.15 Неделя спорта 04.10 Формула еды 05.10 FAO 05.40 Х/ф "Трудные деньги" 08.00 Моя планета	11.00, 13.10 Все включено 11.55 Индустрия кино 12.30 Моя рыбалка 13.00, 08.25 Вести-спорт 14.10 Технологии спорта 14.40, 17.40, 08.35 Вести.ру 15.15 Х/ф "Спасатели" 17.10 Вопрос времени 18.15, 23.10 "Сборная 2012" с Дмитрием Губерниевым 18.45 Неделя спорта 19.40 Х/ф "Теннисистов" 21.25 Х/ф "Снежная" 22.20 Наука 2.0 23.40 Х/ф "Двойник" 01.40 Полный футбол. Кубок мира - 2013 г. Отборочный турнир. Россия - Польша. 02.50 Проф. бокс. Лучшие бои Кличко 04.15 Х/ф "Спасти рядового Райана" 07.25 Мой удивительный мозг 08.55 Моя планета 10.00 Леонардо. Опасные знания	11.00, 13.10 Все включено 11.55 90х60х90 12.30 Наука 2.0 13.00, 07.35 Вести-спорт 14.10 Технологии спорта 14.40, 17.40, 08.35 Вести.ру 15.15 Х/ф "Двойник" 17.10 Наука 2.0 18.15, 22.40 "Сборная 2012" с Дмитрием Губерниевым 18.45 Х/ф "Спасти рядового Райана" 21.50 Наука 2.0 23.10 Полный футбол. Кубок мира - 2013 г. Отборочный турнир. 00.20 Легкая атлетика. Чемпионат России. Отбор на Олимпийские игры. 03.30 Проф. бокс. Лучшие бои Кличко 05.35 Международные спортивные игры "Дети Азии". Церемония открытия. Трансляция из Якутии 06.20, 06.55 Наука 2.0 07.25 Наука 2.0	11.00, 13.10 Все включено 11.55, 08.30 Моя планета 12.30 Вопрос времени. Отходы и доходы 13.00, 08.00 Вести-спорт 14.10 Технологии спорта 14.40, 17.40, 08.10 Вести.ру 15.15 Х/ф "Приказано убит топить" 17.10 FAO 18.15, 22.40 "Сборная 2012" с Дмитрием Губерниевым 18.45 Наука 2.0 20.20 Х/ф "Стальные тела" 23.10 Полный футбол. Кубок мира - 2013 г. Отборочный турнир. 00.20 Легкая атлетика. Чемпионат России. Отбор на Олимпийские игры. 03.30 Проф. бокс. Лучшие бои Кличко 05.35 Международные спортивные игры "Дети Азии". Церемония открытия. Трансляция из Якутии 06.20, 06.55 Наука 2.0 07.25 Наука 2.0	11.00, 13.10 Все включено 11.55, 09.15 Моя планета 12.25, 05.35 Наука 2.0 13.00, 07.10 Вести-спорт 14.20 Х/ф "Спасти рядового Райана" 17.10, 06.40 Вести.ру 18.15, 21.55 "Сборная 2012" с Дмитрием Губерниевым 18.45 Х/ф "Двойник" 20.35 Наука 2.0 21.10 Наука 2.0 22.30 Легкая атлетика. 00.30 Проф. бокс. Лучшие бои Кличко 01.40 Полный футбол. Кубок мира - 2013 г. Отборочный турнир. 02.50 Х/ф "Снайпер-4" 05.05 FAO 05.10 Вопрос времени. Отходы и доходы 07.25 Баскетбол. Олимпийский квалификационный турнир. Мужчины. 1/4 финала. Прямая трансляция из Венесуэлы 10.20 Страна.ру	11.00, 09.20 Моя планета 11.15 Вести.ру. Пятница 11.45, 14.35, 18.00, 01.25, 04.40 Вести-спорт 12.00 Проф. бокс. Магомед Абдусаламов (Россия) против Мориса Байарма (США). Прямая трансляция из США 14.00 В мире животных 14.50 Индустрия кино 15.20 Х/ф "Супермен" 18.15, 18.50 Наука 2.0 19.20 Х/ф "Снайпер-4" 21.15 "Гран-при" с Алексеем Поповым 21.45 Формула-1. 00.15, 00.45 Наука 2.0. 01.40 Полный футбол. Кубок мира - 2013 г. Отборочный турнир. Мужчины. 1/2 финала. 02.50 Х/ф "Король оружей" 05.00 Проф. бокс. Владимир Кличко (Украина) против Тони Томпсона (США). Бой за титул чемпиона мира в супертяжелом весе. 05.55 Картавый футбол 06.05 Все включено. 07.45 Индустрия кино 08.15 Наука 2.0. 08.45, 09.20 Наука 2.0. 09.55 Баскетбол.	11.00, 13.45 Моя планета 11.55 Формула еды 13.00, 05.20 Вести-спорт 13.10 Моя рыбалка 14.20, 07.10 Рейтинг Тимофея Баженова 15.10 Страна спортивная 15.35 Х/ф "Супермен-2" 18.15, 05.40 АвтоСпорт. 18.30 АвтоВести 18.55 Х/ф "Сахара" 21.10 "Гран-при" с Алексеем Поповым 21.45 Формула-1. 00.15, 00.45 Наука 2.0. 01.40 Полный футбол. Кубок мира - 2013 г. Отборочный турнир. Мужчины. 1/2 финала. 02.50 Проф. бокс. Владимир Кличко (Украина) против Тони Томпсона (США). Бой за титул чемпиона мира в супертяжелом весе. 05.55 Картавый футбол 06.05 Все включено. 07.45 Индустрия кино 08.15 Наука 2.0. 08.45, 09.20 Наука 2.0. 09.55 Баскетбол.
07.00 "Новый день-Сана кун" 09.00 "Хангалас ыһыаа" ("Хангалас" ТВ) 09.45 "Школа абитуриента" 10.15 "Токен. Дыдырыма букалыыр ырыата-тойуга" ("Алма" ТВ) 11.00 "День за днем" 11.35 "Навстречу V МСИ "Дети Азии" 13.30 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 14.00 "Управа" художественный сериал (Россия) 14.30 "Тайны века" документальный сериал 15.15 "Мальчишка на миллион" художественный фильм 17.30 "Ырыаан дойдубун туоһабын" 18.00 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 18.20 "Кулунтай аарылар" ("Борогон" ТВ) 18.50 "Кункаан": Кара билигэ 19.05 "Навстречу V МСИ "Дети Азии" 20.15 "Недвинимость в Якутии" 20.30 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 21.05 "Аал-луук мас": Культурная эволюция 21.50 "Простые истины" 22.20 "Саха Сира-Якутия"	07.00 "Новый день-Сана кун" 09.00 "Пропеллер" 09.15 "Уус кыһата" 09.30 "ТВ-спорт": Дугун ооннуулар-2012 10.30 "Сардаана" 11.00 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 11.20 "Навстречу V МСИ "Дети Азии" 13.30 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 14.00 "Управа" художественный сериал (Россия) 14.30 "Тайны века" документальный сериал 15.30 "Дом храбрых" художественный фильм 17.30 "Из золотого фонда ТВ": Хомус собирает друзей 18.00 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 18.20 "Корань бааласта" 18.50 "Кункаан": Кара билигэ 19.05 "Из архива ТВ": Архитектура времени 19.45 "Олукай туһулуга" ("Сунтаар" ТВ) 20.30 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 21.05 "Навстречу V МСИ "Дети Азии" 21.50 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 22.05 "Токан иленин" 21.50 "Саха Сира-Якутия" информационная программа	07.00 "Новый день-Сана кун" 09.00 "Недвинимость в Якутии" 09.15 "Поларная звезда" телевизионный конкурс 10.00 "ТВ-спорт": Дугун ооннуулар-2012 11.00 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 11.20 "Навстречу V МСИ "Дети Азии" 13.30 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 14.00 "Управа" художественный сериал (Россия) 14.30 "Тайны века" 15.15 "Мультики из детства" 15.30 "Ваняна" художественный фильм 17.30 "Из золотого фонда ТВ": Хомус собирает друзей 18.00 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 18.20 "Корань бааласта" 18.50 "Кункаан": Кара билигэ 19.05 "Из архива ТВ": Архитектура времени 19.45 "Олукай туһулуга" ("Сунтаар" ТВ) 20.30 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 21.05 "Навстречу V МСИ "Дети Азии" 21.50 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 22.05 "Токан иленин" 22.05 "Саха Сира-Якутия" информационная программа	07.00 "Сана кун" специальный выпуск 09.00 "Аал-луук мас": Хомус-олукай 09.45 "Хомусой хоһоон-хонууттар" 10.00 V МСИ "Дети Азии": Самбо предварительные соревнования. Прямая трансляция 13.30 "Саха Сира-Якутия" 14.00 V МСИ "Дети Азии": Самбо предварительные соревнования. 15.00 "Россия-спортивная держава" плановое заседание форума. 17.00 "Поларная звезда" Голубой дот 17.30 "Олонхо ыһыаа" ("Хотун Булуу" ТВ) 18.00 V МСИ "Дети Азии": Самбо ? финал, финал 20.00 "Природный парк Ленский Столбы" 20.30 "Саха Сира-Якутия" информационная программа 21.05 "Sitius! Fortius! Altius!" прямой эфир 22.00 Торжественная церемония открытия V Международных спортивных игр "Дети Азии". Прямая трансляция	07.00 The diaries of the V international sports games "Children of Asia" 07.15 "Сана кун" 08.00 Дневник V Международных спортивных игр "Дети Азии" 08.15 "Новый день" специальный выпуск 09.00 "Аал-луук мас" 09.30 "Атар түстүлэр-эр" 10.00 V МСИ "Дети Азии": Самбо предварительные соревнования. 13.30 "Саха Сира-Якутия" 14.00 V МСИ "Дети Азии": Самбо предварительные соревнования. 15.00 "Кун айыы үнүкүтэ-олукай" 16.00 "Мы учим тех, кто хочет учиться" (ТВ "Спектр") 16.15 "Звездочка Тонко" 16.45 "Байбар дааны, бинтэр суокулар..." 17.30 Теван 18.00 V МСИ "Дети Азии": Самбо. ? финала, финал 20.00 "Олонхо ыһыаа" 20.30 "Саха Сира-Якутия" 21.05 "Из архива ТВ" 22.05 "Sitius! Fortius! Altius!" прямой эфир	07.00 The diaries of the V international sports games "Children of Asia" 07.15 "Сана кун" специальный выпуск 08.00 Дневник V Международных спортивных игр "Дети Азии" 08.15 "Новый день" специальный выпуск 09.00 "Из архива ТВ" 10.00 V МСИ "Дети Азии": Воляная борьба. 13.00 "Кун айыы үнүкүтэ-олукай" 14.00 V МСИ "Дети Азии": Художественная гимнастика 15.00 V МСИ "Дети Азии": Воляная борьба. 16.00 V МСИ "Дети Азии": Воляная борьба. ? финал, финал. Прямая трансляция 18.00 "Истинный индиг" 18.30 "Поларная звезда" 19.15 "Родной земли благословение" 19.30 "Саха Сира. Кунтан кун" 20.05 Охота и рыбалка в Якутии 20.35 "Кабурга сакалар" II ч. 21.45 "Привлекательная Якутия" 22.00 "Sitius! Fortius! Altius!" прямой эфир	07.00 The diaries of the V international sports games "Children of Asia" 07.15 "Сана кун" специальный выпуск 08.00 Дневник V Международных спортивных игр "Дети Азии" 08.15 "Новый день" специальный выпуск 09.00 "Тюрки России": Дети белого солнца 10.00 V МСИ "Дети Азии": Воляная борьба. 13.30 "Саха Сира. Кунтан кун" 14.05 V МСИ "Дети Азии": Художественная гимнастика 16.05 V МСИ "Дети Азии": Воляная борьба. ? финал, финал. Прямая трансляция 18.05 V МСИ "Дети Азии": Легкая атлетика. 19.00 "Отур үтүгүр олуккай, отур маңдар түһүлгэ" ("Мейя" ТВ) 19.15 "Уруу алгыһа" 19.30 "Якутия. День за днем" информационная программа 20.05 "Из рода вишневых" Семья Голыковых II ч. 20.35 "Кэбурга сакалар" II ч. 22.00 "Sitius! Fortius! Altius!" прямой эфир

Уйгу Кытата

"Чурапчы" ТХПК "Сага олох" хаһыакка ыйга биридэ тахсар анал сыһыарыкта

№ 6 (16)

2012 сыл
Бас ыйын
30 күнэ
суббота
№ 87-88
(10520-10521)

ЭБЭРДЭЛИИБИИ

Быйыл сайын "Чурапчы" ТХПК 15 сыллаах үбүлүөйүнэн "За вклад в развитие СХПК "Чурапчы" дин "Бочуот анага" үрүнү көмүс анал Бэлэтин манньа-даланылар:

1. А.Т. НОГОВИЦЫН - правление пред.
2. Л.А. АЛЕКСАНДРОВА - кооператив ветерана.

3. И.П. ПОНОМАРЕВ

- пресс-клуб үлэһитэ.

4. Е.Р. ПОПОВА - кооператив ветерана.

5. В.П. МАКСИМОВА - кооператив ветерана.

6. Ф.В. МЕСТНИКОВ - халбаһы.

субуотун үлэһитэ.

7. А.Н. СИВЦЕВ - инженер-электрик.

8. Р.П. ГУДЗЕВА - "Туймаада-Лизинг".

А.А. УО гендир. солбуулааччыта.

9. И.Н. ПАРФЕНОВ - "Комплекс" б/х.

бухгалтера.

10. И.И. ФИЛИПШОВ - т/х ветерана.

Бу кооператив анал Бэлэтин таһынан манньа үлэһиттэр араас ааттары, наараадалары ыллылар:

1. В.П. ЧИЧИГИНАРОВ - СР үтүөлээх агронома, кооператив кадрга специалиһа. Улуу мунһаарын быһаарылынан улуу т/х сайдыытыгар өр сыллаах таһаарылаах үлэтин иһин "Чурапчы улуунун Бочуоттаах гражданина" аат илгэрилинэ.

2. А.Ф. ВАСИЛЬЕВА - эт приёмщица, СР

"Гражданская килбиэн" анага.

3. З.И. ИЛЛАРИОНОВА - сорбупка.

бухгалтера, «СР Правительствотын

Бочуотунан грамотата».

4. И.И. ИВАНОВА - кассир, СР Ил Түмэн

Бочуотунан грамотата.

5. С.В. ПЛАТОНОВ - суолпар,

"Автомобильнай транспорт

Бочуоттаах үлэһитэ" аат.

6. М.Е. АНДРЕЕВА - үүт субуотун

маастара, "СР тыатын

хаһаайыстыбатын туйгуна" Знак.

7. А.В. АНДРОСОВА - кылаабынай

экономист, "СР т/х туйгуна" Знак.

8. М.М. ИГНАТЬЕВ - суолпар, СР ТХМ

Бочуотунан грамотата.

9. П.П. ЯКОВЛЕВ - Мугудай комбинатын

инженер-оператора,

«СР ТХМ Бочуотунан грамотата».

10. А.И. ЕГОРОВА - "Илга" маһаһын

атыһыта, "СР ТХМ

Махтал суруга".

11. Е.И. ТОЛСТОУХОВА - кооператив

ветерана, "СР ТХМ

Махтал суруга".

12. Е.И. МАКАРОВА - "СР т/х ветерана"

Знак.

13. Т.Н. МИХАЙЛОВА - "СР т/х

ветерана" Знак.

14. А.Н. СОФРОНОВА - "Чабдук"

маһаһын атыһыта, "Чурапчы

улуунун Бочуотунан грамотата".

15. П.П. ХАРИТОНОВ - суолпар,

"Чурапчы улуунун МТ

Бочуотунан Грамотата".

16. И.А. ВАРЛАМОВ - бухгалтер,

"Чурапчы улуунун

Бочуотунан грамотата".

17. В.Е. СЫСОЛТИНА - Мындаарайы

м/ц маастара, "СР Тыатын хаһаайыстыба-

тын туйгуна" Знак.

2012 СЫЛГА ОТТООХУН БЫЛААНА

Нэһиликтэр	Ынах-сүөһү ахсаана	2011с.от былаан а (т)	2012с.от былаана (т)	Эбиллэнгэ (т)
1 Алабар	1077	1500	1867	367
2 Арыылаах	924	1200	1558	358
3 Бахсы	1017	1250	1513	263
4 Болугур	1869	2720	3171	451
5 Болтоно	1287	1700	2045	345
6 Кытаанах	1195	1750	1921	171
7 Мугудай	1595	1900	2609	709
8 Одьулун	2051	2310	3311	1001
9 Соловьёв	1829	2180	2811	631
10 Сылан	2915	2720	4676	1956
11 Төлөй	1005	1250	1596	346
12 Халаар	1468	1700	2208	508
13 Хатылы	1212	2000	1970	-30
14 Хайахсыт	1362	1800	2041	241
15 Хоптобо	2564	2220	3914	1694
16 Чакыр	1581	1900	3449	529
17 Чурапчы	1656	2200	2450	250
Улуус үрдүнэн	26607	32300	42090	9790

ТОҔО ОППУТ БЫЛААНА 10

ТЫҔЫЫНЧА ТОННАНАН ЭБИЛИННЭ

2011 сыла улуу үрдүнэн оттоохунга былааммат 32300 тонна эта. Онтон быйыл эмска 10 тыһ тонна кэригинэн эбилиннэ. Ону оу үлэһиттэн, министерствоттан түһэрдилэр. Тоҕо?

Токусууну маннайы күндүзүрү тургутуан улууспуттар баар 26 607 төбө ынах, 16 тыһ. кэригэ сылгы, уопсайа 42 тыһ. сүөһүбүтүн таска оттообуллутун, атыһаастыһытын эбэн 31 тыһ. тонна курдук отунан сыл таһаардыбыт. Бизир силлэх, сенажа суох. Арай арайах уотурба бериллибитин аахсыаха сеп.

Онтон наука этэринэн агардас бизир сыла 1400кг. үүтү бизир ынахха (бийиги онтон оптопупт) барыта 2604 кормоденнада аһылык наада. Ол аата кыстык устата 2,5 тонна от, сыла 2,3 тонна силлэс, 350 кг комбикорм. Манна эбэн сайын устата 7 тонна оту бизир ынах маччи-лизхтээх.

Очототтар бизир ынахха 2,5 тоннаны силлизхтээх буоллахтына (күнүгэ 10 килэ оту) улууспут 10 тыһ. ынаһыгар 25 тыһ. тонна от наада. Ол эбэтэр хаалбыт 16 тыһ. тингэһэ, тыһаас, борооску сүөһүбүтүгэр, 16 тыһ. сылгыбытыгар 6 эрэ тыһ. тонна от хаалар. Төрүт дүөрүлэспэт. Мин мань уруксугу-тан диниборгун саныыр этим. Хайдах үөрэх (наука) этэрин агарын да аһаппакка сылдьан бача сүөһүнү илгэбит, өссө син үүт ыбыгыт дин.

Чурапчылар бу оттоохуммут көрдөрүүлэринэн кыбыстыла кил-ро сырыттылар. Истибизхит курдук быйыл саас Россия президентин бы-ыбарыгар В.В. Путин илгэриллээх киһигин А.Т. Ноговицыны арыалла-ан республика 10 улуунун кэрийси-битим. Сир айы үлэ-хамнас, улуус-путтуһунан көксөһит. Олус инти-риэһиргиллэр, ыйыталаһаллар. Хас да сиргэ илгичэ отунан илгичэ сүөһүнү хайдах илгэбит дин ыйы-таластылар. Арааһа сүөһүтү аха-ана арылах, эбэтэр охсугун кыранан көрдөрүт дуу даһаллар. Сого-рутаарыта бизир Таатта салайаач-чытын кытта көксөһиппэр элэс оптугун саарбахтыларын эппитэ.

Итилергэ олохуран бизир санаа үөскүүр. Кырдык, оппут ый-аһынын намтатан көрдөрүт быһылаах дин. Ханан даҕаны оту

былаан мээрэйдээбэт буолбуппут ыраатта. Ону бэйэм сахалыы аах-тахтына манньа тахсар.

МТЗ тракторынан биллэһэ кэ-бийиллэр оппут устата 7, туората 3 м. буоллаһына уопсай сабардама 60-70 куб. м тахсар. Ону урут 1 куб. м отуттан, хаһан кэбийиллэһитинэн көрөн 30-50 кг. ылан анал таблица-нан ыйааһынын таһаараллар. Очототтар ити отторбут 2-2,5 тон-нара тийиэхтэрин сеп. Онтон бийиги буоллаһына бизир от ый-аһынын 15 центнертан ордук төрүт суруйтарбалыгыт. Ол кэннэ, ордук кураан дыйларга, кили ок-ко тиксээри арайаһан көрдөрүү ба-ар быһылаах.

Түмүт манньа этэбин. Быйыл оттоохунга уустук сайын кэллэ. Аһаһа наһаалаан эрэр дин буолла. Ол эрэри үрэхтэр саас уугуйбут-тара, сорохторо сүүрдүбүттэра. Оссө син оту бизирэхтэрин сеп.

Бийиги чурапчылар оннооор буолуох сугу-курааны көрсүбүт, ырахан кэмнэргэ өссө түмсүүлэх, үлэһит, отчут-мачыт дьоммут. Онон син тирбэһиллэн, онно-манна кэлэ-баран, атыһалаһан -син от-тоһор инибит. Кылаабынайа, санаа-ны түһэрбөккө, пантикалаабакка, "абаһы мунһаарын" кэтэспэккө, аһынатан өрүсүнэн, эрдэттан ба-ры оттоохунга турунуохпутун на-ада. Онуоха ити мун үнүр суруйбу-тум курдук хас биридиги ылд, хаһаайыстыба кыра да буоллар транспарта, сир үрдүгэр сенааһы, силлэһи балэмизин сеп этэ. Төһө даҕаны курааннаатар ким баҕарар сатаатар арайах массыһына (быры-сман) оту булан силлэс, сенаж утуон сеп бөр.

Бүтэһигэр быйылгы оптугун наһаа кыгччатан көрдөрбөккө, түөх баарынан, дьиннээх ыйааһынын оччототтубут сеп этэ. Арайах оту-нан албах сүөһүнү илгэн аатырыах-пыт суоҕа, саҕарылыахпыт, уор-баланыахпыт эра. Ол сеп курдук. Ити 30 тыһ. тонна отунан эра 42 тыһ. сүөһүнү сыл таһаарылыһытын киһи эра илгэһиэ суоҕун курдук. Оннооор мин бэйэм сөҕчө илгэһи-бэлтэн. Оппут ыйааһынын кыгча-тыгыт быһылаах.

Иван ПОНОМАРЕВ.

6 ый түмүгүнэн үүт соботуопкатын көрдөрүүлэрэ

Бастаан иһэллэр:

АРЫЫЛААХ - 116,9% (баһылык Н.В.Сыромятников)
ЧАКЫР - 116,9% (баһылык Т.В.Адамова)
СОЛОВЬЕВ - 109,2% (баһылык В.И.Илларионов)

Хаалан иһэллэр:

МУГУДАЙ - 74,1% (баһылык К.И.Перилков)
СЫЛАН - 74,3% (баһылык Е.А.Сивцев)
ХАИАХСЫТ - 79,5% (баһылык А.Н.Дорофеев)

№	Нэһилиэгэ	2012 сыл былаан (т)	2012 сыл 5 ыйынан былаана			5 ыйынан ылбыт миэстэтэ	6 ыйынан ылбыт миэстэтэ
			Былаан тонна	Былаан тонна	%-на		
1	Арыылаах	386,0	106,7	124,7	116,9	4	1-2
2	Алабар	416,0	114,9	98,2	85,5	11	13
3	Бахсы	413,0	114,1	115,9	101,6	10	6
4	Болтоно	293,0	80,9	67,7	89,4	17	11
5	Болугур	571,0	157,8	151,7	96,2	2	4
6	Кытаанах	335,0	92,5	86,9	93,9	9	10
7	Мугудай	466,0	128,7	95,4	74,1	16	17
8	Одьулун	643,0	177,6	184,0	103,6	3	4
9	Соловьёв	719,0	198,6	216,8	109,2	6	3
10	Сылан	814,0	224,8	167,0	74,3	15	8
11	Төлөй	397,0	109,7	105,9	96,6	7	7-8
12	Халаар	513,0	141,6	142,8	100,8	8	5
13	Хатылы	426,0	117,6	94,5	80,3	12	14
14	Хайахсыт	356,0	98,4	78,2	79,5	13	15
15	Хоптобо	689,0	190,4	184,0	96,6	5	7-8
16	Чакыр	640,0	206,6	219,0	116,9	1	1-2
17	Чурапчы	253,0	69,9	61,3	87,7	14	12
Улуус үрдүнэн		8330	2300,9	2181,6	94,8		

З.И. ИЛЛАРИОНОВА - сорбупка бухгалтера.

